

Tijdens de presentatie wordt eveneens aan de orde gesteld welke keuzes de docent kan maken en hoe hij het materiaal kan verzamelen. Het is bij het realiseren van het OVUR-model belangrijk om bij de fase van de uitvoering te beginnen. Het richten van de leerlingen (oriënteren en voorbereiden) zijn afhankelijk van de keuzes die de docent bij de fase 'uitvoering' maakt.

## Referenties

- Ebbens, S. & S. Ettekooven (2005). *Aktief leren. Bronnenboek*. Groningen/Houten: Wolters Noordhoff.
- Mulder, J. (1997). *Literatuur in het studiehuis. Bronnenboek*. Zutphen: ThiemeMeulenhoff.
- Van der Logt, A. (2008). "Intertekstueel lezen bij het vak Nederlands". *Vonk*, jg. 37, nr. 2, p. 3-18.
- Verloop, N. & J. Lowyck (2003). *Onderwijskunde. Een kennisbasis voor professionals*. Groningen/Houten: Wolters Noordhoff.
- Witte, T. (2008). *Het oog van de meester*. Delft: Eburon.

## Ronde 3

An Stessens  
 Stichting Lezen  
 Contact : [anstessens@stichtinglezen.be](mailto:anstessens@stichtinglezen.be)

## De Leeslijst. 12 boeken om je tanden in te zetten

Samen met een aantal leerkrachten Nederlands en studenten literatuuronderwijs gaat Stichting Lezen sinds 2007 op zoek naar spannende en interessante boeken voor 17- en 18-jarigen uit het algemeen secundair onderwijs. Aan het begin van het schooljaar zorgen we voor een lijst met titels van boeken die we jonge mensen vanuit ons eigen, persoonlijke enthousiasme willen aanraden en waarvan we hopen dat ze jongeren kunnen verleiden om te lezen. Het doel van de Leeslijst is om zowel leerkrachten als leerlingen in de laatste jaren van het secundair onderwijs te inspireren en om hen te helpen kiezen uit het enorme boekenaanbod.

De Leeslijst is niet uit steen gehouwen. Zo willen we met de Leeslijst bewust niet (mee)bouwen aan een eventuele literaire canon. Wel willen we inspireren en blijven inspireren. Daarom zorgen we ervoor dat er elk jaar aan het begin van het nieuwe schooljaar een nieuwe lijst is, met nieuwe titels, om nieuwe jongeren warm te maken voor boeken.

De titels op de Leeslijst zijn persoonlijke favorieten van de samenstellers, wat echter niet betekent dat de lijst helemaal willekeurig samengesteld wordt. Zo kijken we naar de eindtermen en houden we rekening met wat die voorschrijven op het gebied van lezen en literatuur. Worden er titels genoemd? Aantallen? Genres? Zo merkten we dat in de eindtermen staat dat leerlingen bereid moeten zijn om fictionele, literaire teksten te lezen. Over welke boeken gelezen moeten worden, wordt niets gezegd. Dat ligt in handen van de leerkracht. En dat maakt de bewegingsvrijheid bij het samenstellen van de Leeslijst uiteraard aangenaam groot. Toch hebben we de weinige concrete aanwijzingen die wel in de eindtermen staan als houvast gebruikt bij de samenstelling van de Leeslijst.

De eindtermen spreken over proza en poëzie, dus nemen we minstens één dichtbundel op in elke Leeslijst. In De Leeslijst 2008 was dat een hedendaagse bloemlezing die een breed scala aan gedichten bood, zodat er voor elk wat wils was. In de Leeslijst 2009 kiezen we voor een verzamelbundel van Joke van Leeuwen; speelse, eigenzinnige poëzie, waarvan we geloven dat ze jongeren kan aanspreken.

De eindtermen spreken over teksten van vroeger en nu, dus wordt er zowel klassieke als recente literatuur opgenomen in de Leeslijst. Desalniettemin gaat de meeste aandacht op de lijst naar recente literatuur. Veel leerkrachten kennen de klassiekers immers uit hun opleiding, maar er is heel wat energie nodig om de hedendaagse productie op de voet te volgen. Omdat Stichting Lezen zich het sterkst voelt in recente literatuur, bieden we onze favorieten op dat vlak graag aan op de Leeslijst.

De eindtermen schrijven voor dat leerlingen verschillende tekstsoorten moeten kunnen herkennen, dus bevat de Leeslijst naast poëzie en romans, ook essays van Ramsey Nasr (LL 2008), een bewerking van een mythe – *Zwaarte* van Jeanette Winterson (LL 2008) –, een polemisch boek – *De @-cultuur* van David Keen (LL 2009) – en een reportage – *Binnen is het donker, buiten is het licht* van Dick Wittenberg (LL 2009).

De eindtermen schrijven voor dat leerlingen literatuur in een breder maatschappelijk en literair kader moeten kunnen plaatsen en dat ze verbanden moeten kunnen leggen tussen teksten en het 'brede socioculturele veld'. Uiteraard is elk boek verankerd in de maatschappij waarin het tot stand komt en gelezen wordt. Maar los daarvan zoeken we voor de Leeslijst boeken die nauwe, expliciete banden hebben met maatschappelijk-

ke gebeurtenissen en evoluties. Zo geeft *Meneer Ibrahim en de bloemen van de koran* van Eric-Emmanuel Schmitt (LL 2008) een bijzondere kijk op de Islam en daagt David Keen in *De @-cultuur* (LL 2009) de lezer uit om het internet met toepassingen zoals YouTube en Facebook kritisch te bekijken.

Tot slot schrijven de eindtermen voor dat leerlingen literaire teksten moeten kunnen interpreteren en evalueren en dat ze hun eigen ervaringen moeten kunnen uitdrukken. Hierop spelen we in met de website, [www.deleeslijst.be](http://www.deleeslijst.be), waarop iedereen commentaar en eigen indrukken kan achterlaten.

Op basis van dat alles zijn er vijf categorieën vastgelegd. Voor elke categorie gaan we op zoek naar minstens één titel.

1. poëzie
2. klassiekers (tot 1950)
3. hedendaagse literatuur (1950-2000)
4. recente literatuur (2000-2008)
5. cross-over

We kiezen er bewust voor om ook ‘cross-over boeken’ op te nemen. Hieronder verstaan we boeken die zowel voor volwassenen als voor jongeren interessant kunnen zijn. Vaak zijn ze oorspronkelijk voor één van die doelgroepen uitgegeven, maar krijgen ze later ook een uitgave op maat van de andere doelgroep. We menen dat cross-overs belangrijke boeken kunnen zijn voor 17- en 18-jarigen. Zo is niet iedereen op zijn 17<sup>e</sup> rijp voor *Eline Vere*. De cross-overs op de lijst – *Schijnbewegingen* van Floortje Zwigtmann (LL 2008), *Hoe ik nu leef* van Meg Rosoff (LL 2008), *De stem van Tamar* van David Grossman (LL 2009) en *De Boekendief* van Markus Zusak (LL 2009) – hebben een goed, spannend verhaal en bieden veel mogelijkheden tot identificatie. Het zijn toegankelijke boeken waar je toch lang op kan kauwen, omdat ze zo gecomponeerd zijn dat je nieuwe motieven en thema’s kan blijven ontdekken.

Met die vijf categorieën in het achterhoofd gaan we samen zitten met een aantal leerkrachten, (zowel ervaren als jonge leerkrachten) en met studenten literatuur bij wie de middelbare school nog vers in het geheugen ligt. We zoeken boeken die in de categorieën passen, die vlot verkrijgbaar zijn in de boekhandel en de bibliotheek en die samen een gevarieerde lijst vormen. Het voornaamste criterium is echter persoonlijk enthousiasme – je kunt mensen immers het beste warm maken voor die dingen waar je zelf het meeste van houdt. Dus gaan we op zoek naar boeken waar we zelf enthousiast over zijn en die ons als mens en als lezer raken. Hierbij proberen we niet de meest voor de hand liggende boeken te kiezen. De Leeslijst mag best eigenzinnig zijn. Bijgevolg noemen we geen *Joe Speedboot* van Tommy Wieringa of *De helaasheid der*

*dingen* van Dimitri Verhulst, maar wel *De bekering* van Hans Münstermann (LL 2008) of *Een kameel zonder bult* van Jonas Hassen Khemiri (LL 2009). Daarom ook namen we vorig jaar niet de gedichten, maar wel de essays van Ramsey Nasr op – al hopen we stiekem dat de essays een opstap kunnen zijn voor de gedichten.

Het resultaat van de zoektocht zijn twaalf titels waarvan we hopen dat ze 17- en 18-jarigen kunnen verleiden tot lezen.

De uiteindelijke lijst van twaalf titels wordt met een korte annotatie per titel op een bladwijzer gedrukt. Die bladwijzer sturen we naar aso-scholen en naar bibliotheken. Bijbestellen kan, zolang de voorraad strekt. De bladwijzer kent een uitloper op het internet. Op [www.deleeslijst.be](http://www.deleeslijst.be) krijgt elke titel een uitgebreidere annotatie. Omdat de titels op de Leeslijst voor ons slechts een begin zijn en het hier niet hoeft te stoppen, koppelen we elk boek aan één of twee andere, verwante boeken. Die boeken hebben een gelijkaardige thematiek of opzet. Ook is er op de website ruimte voor commentaar en voor andere boekentips, want uiteraard hoeft niet iedereen het met de lijst eens te zijn.

### De Leeslijst 2009

De Leeslijst 2009 bestaat uit gedichten, iets over familie, oorlog en dood, klassiekers, een verhaal over niets, een puzzel, een reis naar Afrika en een mening over het internet:

*Fladderen voor de vloed* – Joke van Leeuwen

*De stem van Tamar* – Davis Grossman

*De boekendief* – Markus Zusak

*Tantes* – Cyriel Buysse

*Het proces* – Franz Kafka

*Een roos van vlees* – Jan Wolkers

*Het vijfde kind* – Doris Lessing

*Wolkenatlas* – David Mitchell

*Kamermuziek* – Paul Mennes

*Een kameel zonder bult* – Jonas Hassen Khemiri

*De @-cultuur* – David Keen

*Binnen is het donker, buiten is het licht* – Dick Wittenberg en Jan Banning

Tijdens de sessie De Leeslijst op Het Schoolvak Nederlands worden de boeken uitgebreid voorgesteld.

Voor meer info, zie: [www.deleeslijst.be](http://www.deleeslijst.be), [deleeslijst@stichtinglezen.be](mailto:deleeslijst@stichtinglezen.be).

De Leeslijst 2009

## 12 BOEKEN OM JE TANDEN IN TE ZETTEN

---

**Een paar gedichten, een over familie, oorlog en dood, wat klassieker, een verhaal over mier, een puzzel, een reis naar Afrika en een mening over het internet. Twalf uitgelezen dieft. Aan jou de keuze.**  
Meer lezen? [www.deleeslijst.be](http://www.deleeslijst.be)

---

**Fladderen voor de vloed**  
JOKE VAN LEEUWEN  
Alle gedichten van Joke van Leeuwen verzameld in één bundel. Eigenzinnig, speelse poëzie over dingen die heel gewoon lijken.

---

**De stem van Tamar**  
DAVID GROSSMAN  
Assaf zoekt Tamar, Tamar zoekt haar broer en de hond loopt voorop. Een spannend achtervolgingsverhaal in een mix van sciencefiction, romanse en heldenmoed.

---

**Het vijfde kind**  
DORIS LESSING  
Harriet en David willen kinderen. Vésil kinderen. Hun grote huilt zegt bovendien niks, minder gulle familiesleden aan. Verifindt psychologie en pure hormonen. Een Nobelprijswinnaar aan het woord.

---

**Wolkenatlas**  
DAVID MITCHELL  
Twee reizenromans, een historisch reisdagboek, een thriller, het vrolijke verhaal van een bedrieger en een schelmenroman in één. Brijant in spanning, structuur en stijl.

---

**Kamermuziek**  
PAUL MENNES  
Nihilistische hiaard Sam Penn deelt het huis met een gothic en een nerd. Komt dat wel goed? Een soap vol rake observaties over helemaal niks en al het andere macabrie.

De Leeslijst

**De boekendief**  
MARKUS ZUSAK  
Een inspirerend boek over familie, vrienden en oorlog. Als geen ander vertelt de Dood over Liesel en haar tragische bestaan als boekendief.

---

**Tantes**  
CYRIEL BUYSE  
In dit realistische, psychologische verhaal vertellen drie vrouwen op een sobere manier en hele familie. Met dramatische gevolgen.

---

**Het proces**  
FRANZ KAFKA  
K. wordt wakker in zijn eigen proces. Wie hem aanhoudt en waarom blijft een raadsel. Een boek als een nachtmerrie.

---

**Een roos van vlees**  
JAN WOLKERS  
Een dag uit het leven van Daniël. Al is dat leven niet vrolijk, het boek is een grootmoederlijk schets van eenzaamheid, liefde, macht en dood.

---

**Een kameel zonder bult**  
JONAS HASSEN KHEMIRI  
Halim maakt je zwaai wij. Hij is een Zweed van Arabische afkomst maar heeft allebei de zin om Zweeds te zijn. Wel wil hij een grote revolutionaire schrijver worden. Dit dagboek is het begin.

---

**De @-cultuur**  
ANDREW KEEN  
Als een commandeertrek Keen ten strijde tegen de blinde cultivering van de @-amateur. Hij spreekt voor richting Web 2.0 en dat werkt aanstekelijk.

---

**Binnen is het donker, buiten is het licht**  
DICK WITTENBERG ENJAN BANNING  
Journalist Wittenberg en fotograaf Banning tonen het leven zoals het is in een arm dorp in Afrika. Maar kan een waarnemer louter waarnemer blijven?

De Leeslijst is een project van Stichting Lezen en Schrijven. Het is een initiatief van de Nederlandse Vereniging van Schrijvers en de Nederlandse Vereniging van Uitgeverijen. Het is een project van de Nederlandse Vereniging van Schrijvers en de Nederlandse Vereniging van Uitgeverijen.

www.deleeslijst.be

Stichting Lezen en Schrijven

Nederlandse Vereniging van Schrijvers

Nederlandse Vereniging van Uitgeverijen